

HISTORIA MOABITKI RUT

(Księga Rut)

Historie budujące

W zbiorze ksiąg historycznych znajduje się również szczególna grupa utworów, do których zalicza się cztery niezależne księgi: Tobiasza, Judyty, Estery i rut. Wszystkie te księgi posiadają podobną formę literacką, którą można określić jako „historię budującą”, gdzie dominującą rolę pełni element dydaktyczny. Poznawane przez nas wcześniejsze pisma w ramach historii deuteronomicznej oraz dzieła kronikarskiego zajmowały się dziejami całego Narodu Wybranego. Wspomniane cztery niezależne utwory literackie opowiadają o dziejach pojedynczych osób lub rodzin. Jednak pierwsze z tych pism, a mianowicie Księga Rut, znajduje się między Księgą Sędziów a Pierwszą Księgą Samuela, czyli w grupie utworów tworzących historię deuteronomiczną. Starożytne tłumaczenia Starego Testamentu, podobnie jak większość współczesnych przekładów chrześcijańskich Pisma Świętego, umieściły Księgę Rut zaraz po księdze Sędziów, ze względu na jej ramy czasowe oraz tematykę. Możliwe, że o tym miejscu w kanonie zdecydowało pierwsze zdanie Księgi Rut: „W czasach, gdy rządili sędziowie”, oraz jej zakończenie zawierające genealogię króla Dawida, którego dzieje opowiadają kolejne Księgi Samuela. Jednak ze względu swoją specyficzną formę literacką Księga Rut nie należy do bloku tradycji deuteronomicznej. Biblia hebrajska umieszcza ten utwór w swojej trzeciej części, czyli w Pismach (Ketubim). Księga Rut znajduje się dokładnie w zbiorze pięciu zwojów świątecznych, czytanych w czasie różnych uroczystości. Tradycja żydowska posługiwała się tą księgą podczas Pięćdziesiątnicy, która w dawnym Izraelu była świętem rolniczym, kończącym żniwa. O takim wykorzystaniu Księgi Rut mogły zdecydować znajdujące się w niej epizody, których akcja toczy się w czasie żniw.

Księga Rut opowiada dzieje pewnej rodziny

Księga Rut opowiada o pewnej rodzinie pochodzącej z Betlejem w Judzie. Kiedy w miejscu zamieszkania nastał głód, mąż o imieniu Elimelek wraz z żoną Noemi i dwoma synami, Machlonem i Kilionem, wyemigrowali do Moabu. W obcej ziemi niebawem zmarł Elimelek, a jego dwaj synowie poślubili Moabitki o imionach Rut i Orpa. Niestety, niedługo potem zmarli również obaj synowie. Wówczas uch matka, Noemi, postanowiła wrócić do ziemi rodzinnej. Razem z nią chciały również iść jej synowie, chociaż Noemi znalazła się w bardzo trudnej sytuacji, gdyż będąc wdową i pozbawioną synów matką została bez opieki i materialnego zabezpieczenia. To dramatyczne wydarzenie staje się początkiem budującej historii, która ukazuje, że Bóg nawet ze zła może wyprowadzić dobro. Autor mówi nam, że Noemi nie chciała zabrać ze sobą do ziemi rodzinnej żon swoich zmarłych synów. Prawdopodobnie obawiała się, że restrykcyjne prawodawstwo Izraela nie pozwoli im ułożyć sobie dalszego życia, zwłaszcza w kwestii założenia nowej rodziny. W tej sytuacji zdecydowana postawa

Moabitki Rut, która nie chciała pozostawić samej teściowej oraz wyraziła gotowość wejścia do społeczności Izraela, zasługuje na uznanie. Słowa wypowiedziane w tym kontekście przez Rut świadczą o biblijnym uniwersalizmie. Dzięki nauczaniu prorockiemu Naród Wybrany zrozumiał, że ich Bóg jest również jedynym Panem wszystkich ludzi i narodów. Tego typu świadomość była obca Izraelitom we wczesnym okresie zasiedlania Kanaanu.

„Najbliższy krewny” i „prawo wykupu” (por. Rt 2,20)

Po przybyciu do Betlejem Moabitka Rut chciała pomóc swojej teściowej, zbierając na polu pozostawione przez żniwiarzy kłosa, którzy zgodnie z starotestamentalnym prawem powinni w ten sposób troszczyć się o biednych. Rut znalazła się na polu należącym do Booz, który, jak się później okazało, był krewnym zmarłego męża Noemi, Elimeleka. Kiedy Booz dowiedział się, że Rut jest synową Noemi, stał się względem niej bardzo życzliwy, okazując niecodzienną hojność. Noemi poinformowała również swoją synową, że Booz jest jednym z ich krewnych, którzy mają względem nich tak zwane „prawo wykupu”. Na czym polegało? Dotyczyło ono w szerokim sensie solidarności rodzinnej. Ten, który dysponował tym prawem, pełnił rolę obrońcy interesów jednostki i grupy. Noemi posiadała jakiś majątek, który jednak z powodu trudnej sytuacji musiała sprzedać, a jej synowa, Moabitka Rut, była wdową i nie posiadała dzieci. Booz jako jeden z krewnych Noemi i Rut powinien przede wszystkim wykupić utracony majątek Elimeleka, czyli należącą do niego ziemię. Jednak kupno pola to nie wszystko. Był jeszcze drugi obowiązek związany z prawem wykupu, tak zwany „lewirat”, który polegał na poślubieniu wdowy przez najbliższego krewnego jej zmarłego męża, jeżeli ten nie pozostawi po sobie potomka, by w ten sposób zapewnić ciągłość swojemu rodowi. Wówczas narodzone z takiego związku dziecko nosiło nazwisko zmarłego ojca i dziedziczyło po nim ziemię. Okazało się jednak, że Noemi ma bliższego krewnego niż Booz, który owszem chciał się wywiązać z pierwszej części prawa wykupu, czyli nabyć utraconą przez rodzinę Elimeleka ziemię, ale nie miał zamiaru poślubić Moabitki Rut. W tej sytuacji zrezygnował z wypełnienia prawa wykupu, w wyniku czego to Booz stał się najbliższym krewnym Noemi, nabywając jej własność i zawierając małżeństwo lewirackie z Rut. Z małżeństwa Booz i Rut urodził się syn, który prawnie stał się dziedzicem Elimeleka, a Noemi zgodnie z prawem, mogła go zaadoptować jako własnego potomka. Noemi dała dziecku na imię Obed i odegrała ważną rolę w jego wychowaniu. Małżeństwo Booz i Rut zostało obdarzone synem, który stał się dla nich znakiem Bożego błogosławieństwa. Zawarta w ostatniej części księgi genealogia informuje nas, że Obed był ojcem Jessego i dziadkiem króla Dawida. Możemy powiedzieć, że historia Noemi i Moabitki Rut wpisała się w dzieje przodków króla Dawida. Ewangelista Mateusz, przedstawiając rodowód Jezusa, wykorzystał opowiadanie o dziejach przodków króla Dawida pisząc, że: „Booz był ojcem Obeda, a matką była Rut. Obed był ojcem Jessego, a Jesse ojcem króla Dawida” (Mt 1,5b-6a). Autor Księgi Rut podkreśla również, że ta Boża interwencja ocaliła istnienie zagrożonej rodziny, która rozwijając się w następnych pokoleniach, położyła fundamenty pod rodzinę królewską, wybranego przez Boga na monarchę w Izraelu, Dawida.